

Pagna ewlenija>Proċeduri tal-qorti>Kawżi ċivili>Smigh ta' xhieda

Smigh ta' xhieda

Slovakkja

1 L-oneru tal-provi

1.1 X'inhuma r-regoli dwar l-oneru tal-provi?

Ir-regola li biha l-qorti tikkumpila l-evidenza matul is-seduti hija bbażata fuq l-Artikolu 48(2) tal-Kostituzzjoni.

Fejn xieraq, qorti differenti tista' tintalab tikkumpila l-evidenza jew l-evidenza tista' tiġi kkompilata barra mis-smigh. Il-qorti normalment tinnotifika lill-partijiet għall-proċedimenti tal-kumpilazzjoni ta' evidenza, barra mis-smigh, f'haqqiem bil-quddiem. Il-partijiet għall-proċedimenti għandhom id-dritt jattendu tali teħid ta' evidenza.

Il-partijiet huma mitluba jindikaw l-evidenza biex jagħtu prova tal-pretensjonijiet tagħhom. Il-qorti tiddeciedi liema mill-biċċiet ta' evidenza indikati se tikkumpila. Il-qorti tista', b'mod eċċezzjonali, tikkumpila evidenza li ma tkunx l-evidenza proposta mill-partijiet jekk ikun meħtieġ biex tiddeciedi fil-kawża.

Il-qorti tista' tiddeciedi li l-evidenza meħuda tiġi s-supplimentata jew ripetuta quddiemha.

1.2 Hemm xi regoli li permezz tagħhom ċerti fatti jiġu eżentati mill-oneru tal-provi? F'liema każijiet? Jistgħu jiġu ppreżentati provi sabiex jiġi ppruvat li preżunzjoni legali partikolari mhix valida?

Eċċezzjoni għall-kumpilazzjoni ta' evidenza matul seduta hija meta jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għat-teħid ta' deċiżjoni mingħajr smigh orali. Dan ma jfissirx li f'każijiet bħal dawn, l-evidenza ma tiġi ikkumpilata, iżda pjuttost li l-evidenza tiġi kkompilata barra minflok matul is-smigh. Il-kumpilazzjoni ta' evidenza hija simili b'mod kwalitattiv għall-wiri ta' pretensjoni.

Dawn l-eċċezzjonijiet jinkludu dawn li ġejjin:

is-smigh ta' kawża fuq il-merti meta tkun involuta valutazzjoni legali sempliċi tal-materja;

il-fatti li jsoġnu l-partijiet ma jiġux ikkontestati u l-valur tad-disputa, mingħajr inkidentalment, ma jaqbiżx l-EUR 2 000;

abbażi tal-kunsens tal-partijiet; jekk tinhareġ ordni ta' f'las, sentenza mogħtija b'kontumacia jew sentenza għar-rikonossiment, u meta pretensjoni tiġi rrinunzjata.

Barra minn hekk, smigh ma hemmx għalfejn jiġi ordnat fi proċedimenti dwar revizjoni *in abstracto* f'każijiet tal-konsumaturi, meta tingħata sentenza mogħtija b'kontumacia favur konsumatur, f'tilwim kontra d-diskriminazzjoni dejjem jekk il-pretendent jagħti l-kunsens tiegħu, f'tilwim tax-xogħol individwali, u fil-każ ta' mozzjonijiet għall-ordni ta' miżura urġenti.

1.3 Sa liema livell trid tkun konvinta l-qorti sabiex tagħti sentenza li tissejjes fuq l-eżistenza ta' dak il-fatt?

Fil-prinċipju, meta tevalwa l-evidenza, il-qorti mhijiex ristretta mil-legiżlazzjoni dwar kif jenħtieġ li tevalwa biċċa ta' evidenza partikolari f'termini ta' veracità. Għalhekk, jiġi applikat il-prinċipju tal-evalwazzjoni diskrezzjonali tal-evidenza. Huwa biss rarament li l-ligi timponi ċerti restrizzjonijiet fuq il-qorti fl-evalwazzjoni tal-evidenza; pereżempju, il-qorti trid taċċetta bħala pprovat kwalunkwe fatt li għalih il-ligi fiha suppożizzjoni konfutabbli, sakemm fil-proċedimenti ma tingħata prova mod ieħor l-Artikolu 133 tal-Kodiċi Ċivili.

Il-qorti hija marbuta bid-deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea. Hija marbuta wkoll bid-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali dwar jekk biċċa legiżlazzjoni partikolari hijiex jew mhijiex f'kunflitt mal-Kostituzzjoni, ligi, jew trattat internazzjonali li huwa vinkolanti fuq ir-Repubblika Slovakkja. Il-qorti hija wkoll marbuta bid-deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali u l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem rigward id-drittijiet u l-libertajiet tal-bniedem. Barra minn hekk, il-qorti hija marbuta bid-deċiżjonijiet minn korpi kompetenti li jkun twettaq reat kriminali jew reat minuri jew reat amministrattiv ieħor punibbli skont regolamenti speċifiċi; madankollu, il-qorti mhijiex marbuta b'deċiżjonijiet ta' multa fuq il-post.

Barra minn hekk, il-qorti tista' teżamina kwistjonijiet fil-kompetenza tat-teħid ta' deċiżjonijiet ta' awtorità oħra. Jekk, madankollu, l-awtorità kompetenti tiegħu deċiżjoni dwar tali kwistjoni, il-qorti tqis dik id-deċiżjoni u tinkorporaha fir-raġunijiet għas-sentenza tagħha (rispett għal deċiżjonijiet preċedenti).

2 Is-smigh tal-provi

2.1 Għas-smigh tal-provi dejjem ikun meħtieġ li jsir rikors minn parti, jew huwa wkoll possibbli li f'ċerti każijiet l-imħallef jisma' l-provi fuq l-inizjattiva tiegħu stess?

Il-partijiet tal-proċedimenti huma mitluba jindikaw l-evidenza biex jagħtu prova tal-pretensjonijiet tagħhom. Il-qorti tiddeciedi liema mill-biċċiet ta' evidenza indikati se tikkumpila. Il-qorti tista' tikkumpila wkoll evidenza fuq inizjattiva tagħha stess fil-każ ta' evidenza bbażata fuq registri u listi pubbliċi jekk tali registri u listi jindikaw li l-fatti li jsoġnu l-partijiet ma jaqblux mar-realtà; il-qorti ma tiegħu l-ebda evidenza oħra fuq inizjattiva tagħha stess.

Fuq inizjattiva tagħha, il-qorti tista' tikkumpila evidenza biex tistabbilixxi jekk il-kundizzjonijiet proċedurali jkunux ġew issodisfati jew jekk id-deċiżjoni proposta hijiex se tkun infurzabbli, u biex issir familjari mal-ligi barranija rilevanti.

2.2 Jekk ir-rikors min-naħa ta' parti għall-ġbir tal-provi jintlaqa', x'isir wara?

Il-qorti tikkumpila evidenza matul is-smigh, sakemm il-kundizzjonijiet għat-teħid ta' deċiżjoni mingħajr smigh orali ma jkunux ġew issodisfati.

Il-partijiet għandhom id-dritt li jissottomettu l-osservazzjonijiet tagħhom dwar mozzjonijiet għall-evidenza u dwar kwalunkwe evidenza kkompilata.

2.3 F'liema każijiet il-qorti tista' tiċċad ir-rikors ta' parti għall-ġbir tal-provi?

Il-qorti tevalwa l-evidenza skont id-diskrezzjoni tagħha, filwaqt li tiegħu kull biċċa evidenza individwalment u kull biċċa evidenza fir-rigward tal-oħrajn, filwaqt li tqis inir-reqqa kwalunkwe materja li tkun ġiet żvelata fil-proċedimenti. L-affidabbiltà ta' kull biċċa evidenza meħuda tista' tiġi kkontestata sakemm il-ligi ma tipprovdix mod ieħor.

Ċertu limitu fuq l-evalwazzjoni diskrezzjonali tal-evidenza japplika għall-qorti tal-appell u l-qorti li tittratta appelli dwar punti tal-ligi, meta l-qorti tal-appell mhijiex marbuta bil-fatti tal-kawża kif stabbilit mill-qorti ta' prim'istanza. Għalhekk tista' tasal għal konklużjoni differenti fir-rigward tal-fatti. Madankollu, ma tistax titbiegħed mill-evalwazzjoni tal-evidenza speċifika kkompilata mill-qorti tal-prim'istanza. Hija tista' tevalwa biss evidenza kkompilata mill-qorti tal-prim'istanza b'mod differenti jekk tirrepeti dik l-evidenza. Madankollu, b'kuntrastr għall-qorti tal-prim'istanza, hija tista' tevalwa b'mod differenti l-evidenza kkompilata minn qorti inferjuri permezz ta' qorti mitluba.

2.4 X'inhuma l-mezzi differenti biex isiru l-provi?

Kull haġa li tista' tikkontribwixxi għall-kjarifika xierqa tal-materja u li tkun inkisbet b'mod legali mill-mezzi ta' provi tista' sservi ta' evidenza. Mezzi ta' provi jinkludu eżami tal-partijiet u tax-xhieda, dokumenti, perizji, xhieda esperti, u spezzjonijiet. Jekk il-mod ta' kumpilazzjoni ta' evidenza ma jkunx preskritt, dan jiġi speċifikat mill-qorti.

2.5 X'inhuma l-mezzi biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda u huma differenti mill-mezzi użati biex jingabru l-provi mingħand ix-xhieda tal-periti tal-qorti? X'inhuma r-regoli fir-rigward tas-sottomissjoni ta' provi bil-miktub u ta' perizji/opinjoni ta' esperti?

Xhud huwa persuna li hija distinta mill-qorti u mill-partijiet fil-proċedimenti li jixhed dwar il-fatti li jkun ipperċepixxa permezz tas-sensi tiegħu. Il-persuni fiżiċi biss jistgħu jkunu xhieda.

F'materji li jaqgħu fil-kompetenza tal-esperti tal-qrati ċivili, spiss ikunu meħtieġa perizji dwar il-fatti li jservu bħala l-bażi fattwali għal deċiżjonijiet dwar il-merti tal-kawża. Meta t-teħid ta' deċiżjoni dwar il-merti ta' kawża jkun jiddependi fuq valutazzjoni tal-fatti li għaliha jkun meħtieġ għarfien expert, il-qorti taħtar xhud expert. F'tali każ, il-qorti tista' taħtar xhud expert anke jekk l-imħallef ikollu għarfien expert li jippermettilu jivvaluta *r-ratione materiae* tal-proċedimenti b'mod expert. Dan l-għarfien ma jstax jiehu post l-istabiliment ogġettiv tal-fatti minn parti lil hinn mill-korp li jiddeċiedi dwarhom.

Il-kompitu bażiku tal-qorti huwa li tifformula l-mistoqsijiet għax-xhud expert b'mod korrett. Il-qorti hija mitluba tistaqsi lix-xhud expert mistoqsijiet dwar il-fatti biss, u tevita mistoqsijiet relatati mal-valutazzjoni legali tar-*ratione materiae* tal-perizja.

Il-perizja tal-qorti tista' tiġi riveduta minn xhud expert ieħor, jew minn istituzzjoni xjentifika jew istituzzjoni oħra. Ir-*ratione materiae* ta' tali opinjoni oħra hija revizjoni tal-opinjoni sottomessa aktar kmieni. Din xi drabi tissejjaħ opinjoni ta' revizjoni. Il-qorti teżamina l-perizji bħal kwalunkwe evidenza oħra.

2.6 Hemm xi mezz ta' prova li huma iktar b'saħħithom minn oħrajn?

Il-qorti tevalwa l-biċċiet individwali ta' evidenza f'termini tal-affidabbiltà u l-veracità tagħhom. Il-qorti mhi limitata bl-ebda leġiżlazzjoni dwar kif jenħtieġ li tevalwa kwalunkwe biċċa evidenza – dan huwa l-prinċipju tal-*evalwazzjoni diskrezzjonali* tal-evidenza. Minkejja dan, il-kunsiderazzjonijiet tal-*evalwazzjoni* tal-qorti mhumiex arbitrarji; il-qorti trid tqis dak kollu li ġie żvelat fil-proċedimenti. Jenħtieġ li l-qorti tirrispetta dawk il-fatti u trid tiddetermina b'mod korrett kif jirrelataw ma' xulxin. Fl-istess hin, il-qorti mhi marbuta bl-ebda ordni ta' prijorità f'termini tal-importanza u l-forza probattiva ta' biċċiet ta' evidenza individwali.

2.7 Hemm obbligu li jintużaw ċerti mezz ta' prova biex jiġu ppruvati xi fatti partikolari?

F'materji fejn il-proċedimenti jistgħu jibdeu mingħajr mozzjoni u wkoll fi proċedimenti dwar il-permess għaż-żwieġ, dwar id-determinazzjoni u ċ-ċaħda tal-paternità, dwar l-adottabbiltà u dwar l-adozzjoni, u f'materji tar-registru kummerċjali, il-qorti hija mitluba tikkumpila evidenza addizzjonali meħtieġa għall-istabiliment tal-fatti anke jekk il-partijiet ma pproponew tali evidenza.

2.8 Ix-xhieda huma obbligati bil-liġi li jixhdu?

Kull persuna fiżika li tiġi mħarrka hija obbligata tidher il-qorti u tixhed bħala xhud – it-Taqsima 126(2) tar-Regoli ta' Proċedura Ċivili Kontenzjuża. Hija jeħtiġilha tgħid il-verità u ma taħbi xejn. Il-qorti trid tgħarraf lix-xhud tal-liġi kriminali bil-konsegwenzi ta' għoti ta' xhieda falza u bid-dritt tiegħu li jirrifjuta milli jagħti evidenza.

2.9 F'liema ċirkostanzi jistgħu jirrifjutaw li jixhdu?

Ix-xhieda jistgħu jirrifjutaw jagħtu evidenza biss meta din tista' tinkrimina lilhom jew lil persuni li jiġu minnhom. Il-qorti tiddeċiedi dwar jekk ir-rifjut li tixhed huwiex legittimu. Ix-xhieda jistgħu jirrifjutaw ukoll li jagħtu evidenza jekk ix-xhieda tagħhom tikser is-sigill tal-konfessjonarju jew il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni mgħoddija lilhom bħala persuni fdati b'kura pastorali, bil-fomm jew bil-miktub, bil-kundizzjoni tal-kunfidenzjalità.

2.10 Jekk persuna tirrifjuta li tixhed tista' tingħata multa jew tiġi sfurzata tixhed?

Il-qorti tiddeċiedi dwar il-legittimità tar-rifjut li tixhed. Appelli kontra d-deċiżjoni tal-qorti mhumiex ammissibbli. Jekk, minkejja d-deċiżjoni tal-qorti, ix-xhud jirrifjuta li jagħti evidenza, il-qorti tista' timponi multa proċedurali fuqu.

2.11 Hemm persuni li ma jistgħux jixhdu?

Il-qrati dejjem iridu jisimgħu lir-rappreżentant statutorju ta' organizzazzjoni li tkun parti mill-proċedimenti ċivili bħala parti għal tali proċedimenti u mhux bħala xhud (Taqsima 185 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Kontenzjuża).

2.12 X'inhu r-rwol tal-imħallef u tal-partijiet fis-smiġħ ta' xhud? B'liema kundizzjonijiet jista' jinstema' xhud permezz ta' vidjokonferenza jew ta' mezz tekniki oħrajn?

Qabel teżamina x-xhieda, il-qorti trid tistabilixxi l-identità tagħhom u r-relazzjonijiet tagħhom mal-partijiet. Barra minn hekk, ix-xhieda jridu jiġu infurmati bl-importanza tax-xhieda tagħhom, id-drittijiet u l-obbligi tagħhom, il-konsegwenzi kriminali tal-għoti ta' xhieda falza, u l-intitolament tagħhom għal multi tax-xhieda.

Il-qorti tistieden lix-xhieda biex, b'mod koerenti, jiddeskrivu dak kollu li jafu dwar ir-*ratione materiae* tal-eżami. Il-qorti mbagħad tistaqsi mistoqsijiet lix-xhieda li jkunu meħtieġa biex tiġi s-supplimentata u ċċarata x-xhieda tagħhom.

Ix-xhieda ma jistgħux jiġu mistoqsijin mistoqsijiet tendenzjużi jew sugġestivi. Jekk il-partijiet għall-proċedimenti jew ix-xhieda esperti jiġu mistoqsija mistoqsijiet bħal dawn jew kwalunkwe mistoqsija relatata mal-valutazzjoni legali tal-kawża, l-imħallef li jippresjedi jgħid il-mistoqsijiet inammissibbli. L-imħallef li jippresjedi jiddeċiedi dwar l-inammissibbiltà tal-mistoqsijiet f'ordni li ma tiġix notifikata u li kontriha ma jista' jiġi ppreżentat l-ebda appell. L-ordni tifforma biss parti mit-traskrizzjoni tas-smiġħ.

Skont il-kunsens tal-partijiet għall-proċedimenti, il-qorti tista' torganizza smiġħ orali permezz ta' vidjokonferenza jew faċilitajiet tat-teknoloġija tal-komunikazzjoni oħra.

3 Il-valutazzjoni tal-provi

3.1 Meta l-provi ma jkunux inkisbu b'mod legali minn parti, il-qorti jkollha xi restrizzjonijiet meta tagħti s-sentenza tagħha?

Jenħtieġ li jiġi mtenni li l-qorti mhijiex limitata mill-leġiżlazzjoni dwar kif jenħtieġ li tevalwa kwalunkwe biċċa evidenza partikolari – dan huwa l-prinċipju tal-*evalwazzjoni diskrezzjonali* tal-evidenza skont it-Taqsima 191 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Kontenzjuża.

3.2 Bħala parti fil-kawża, id-dikjarazzjoni tiegħi tgħodd bħala prova?

Il-qorti tivvaluta l-atti mill-partijiet u l-avukatijiet tagħhom u persuni oħrajn involuti fil-proċedimenti strettament f'termini tal-kontenut tagħhom minflok abbażi ta' kif dawn il-persuni indikawhom. L-atti mill-partijiet huma regolati mill-prinċipju tal-informalità. Fil-prinċipju, il-partijiet għandhom diskrezzjoni f'li jagħmlu atti proċedurali: kemm jekk jissottomettuhom bil-miktub jew bħala dikjarazzjoni orali mdañhla bħala referenza, ix-xhieda tagħhom għandha l-istess effetti legali, iżda trid tiġi ddikjarata b'mod esplicitu jew b'mod li ma jagħtix lok għal dubju dwar l-intenzjoni proprja tagħhom.

L-aħħar aġġornament: 26/09/2019

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NGE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdañhla fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NGE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.